

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

27.04.2018 № 07-824

На № _____ від _____

Уповноваженому Верховної Ради
України з прав людини

Денісовій Л.Л.

Щодо результатів аудиту

Шановна Людмила Леонтіївно!

На засіданні Рахункової палати 13.03.2018 було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів, а також прийнято за підсумками його обговорення рішення.

Виконання бюджетної програми «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», запровадженої з 2017 року, Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів, органами соціального захисту населення як розпорядниками нижчого рівня, вищими навчальними закладами здійснювалось за недосконалістю нормативно-правового забезпечення, супроводжувалось організаційними недоліками, що позначилося на повноті та своєчасності забезпечення пільгових категорій студентів соціальною стипендією.

Державні соціальні гарантії на отримання соціальної стипендії, встановлені законами України, на час аудиту мали студенти (курсанти) десяти пільгових категорій, а також діти-сироти та діти з малозабезпечених сімей, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України. Спрямування у 2017 році на такі цілі **641,1 млн грн** бюджетних коштів дало можливість виплатити соціальну стипендію **58,3 тис. студентам** (курсантам) вищих навчальних закладів, які мали на це право, з яких **14,4 тис. осіб** (24,7 відс.) – студенти (курсанти) вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації, **25,9 тис. осіб** (44,4 відс.) – вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації; **18 тис. осіб** (30,9 відс.) – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також студенти (курсанти) вищого навчального закладу, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, та **65 осіб** – студенти (курсанти), яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України.

Нормативно-правове забезпечення встановленого законами гарантованого права студентів (курсантів) вищих навчальних закладів на отримання соціальних стипендій недосконале, містить неузгодженості внаслідок відсутності чіткого визначення порядку призначення і виплати соціальних стипендій.

З 01.01.2017 питання призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема, особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, регулюється постановами Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050, якою внесено зміни до Порядку призначення і виплати стипендій (далі – Порядок призначення і виплати стипендій), та від 28.12.2016 № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів», якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів (далі – Порядок використання коштів для виплати стипендій). Проте ці нормативні акти **не узгоджуються між собою.**

Так, не узгоджені питання врахування вищими навчальними закладами при призначенні соціальних стипендій **відсутності академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включення до рейтингу** (цього вимагає Порядок призначення і виплати стипендій, але не передбачає Порядок використання коштів для виплати стипендій).

Є невідповідності норм цих порядків щодо **переліку пільгових категорій**, що мають право на отримання соціальної стипендії: Порядком призначення і виплати стипендій **не визначено двох категорій студентів**, що мають право на отримання соціальної стипендії і належать до категорій «діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи», «студенти (курсанти) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які включені до переліку пільгових категорій у Порядку використання коштів для виплати стипендій. Водночас Порядком використання коштів для виплати стипендій не передбачено норми щодо збільшення на 50 відс. розміру соціальної стипендії у разі, якщо студенти є **інвалідами по зору і слуху**, та на 30 відс. студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів із числа осіб, що входили до складу військових формувань і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відряджені до держав, у яких велися бойові дії, що встановлено Порядком призначення і виплати стипендій.

Слід зазначити, що через внесення у жовтні 2017 року змін (враховані Мінсоцполітики за пропозицією МОН) до Порядку використання коштів для виплати стипендій у частині **призначення соціальної стипендії з місяця**, що настає **після закінчення семестрового контролю**, на період до **визначення результатів наступного семестрового контролю** є ризик **звуження законодавчо визначених прав студентів (курсантів) пільгових категорій на отримання соціальних стипендій у період між семестровими контролями.**

Крім того, Порядком використання коштів для виплати стипендій не передбачено норми щодо гарантованого Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» права осіб з **числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, які навчаються, на виплату стипендії на період перебування **в академічній відпустці за медичними показаннями.**

Вищі навчальні заклади, які були об'єктами аудиту, при призначенні соціальних стипендій керувалися Порядком призначення і виплати стипендій і студентам, які мали академічну заборгованість та незадовільні результати навчання, таку стипендію не призначали, у тому числі студентам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. При цьому до наступного семестрового контролю соціальна стипендія **не призначалась і у разі ліквідації академічної заборгованості, що є порушенням права цих студентів на законодавчо встановлену державну підтримку.**

Так, наприклад, Київським національним торговельно-економічним університетом через наявність академічної заборгованості не призначалася та не виплачувалася соціальна стипендія **96 особам** (з них 19 – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування) на загальну суму **793,7 тис. гривень**. Ці студенти не отримували соціальної стипендії від шести до дванадцяти місяців, незважаючи на погашення заборгованості впродовж місяця після семестрового контролю.

Одеським національним університетом «Одеська морська академія» позбавлено права на отримання соціальної стипендії вісім курсантів пільгових категорій, з них п'ятьох осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, двох, які були визнані учасниками бойових дій, і одного курсанта, що має статус внутрішньопереміщеної особи. Ці курсанти ліквідували академічну заборгованість у визначений строк і не були відрahовані з числа осіб, які навчаються за державним замовленням.

Хмельницьким національним університетом на підставі вимог пункту 20 Порядку призначення і виплати стипендій відмовлено в призначенні соціальної стипендії **(63,4 тис. грн) десятьом студентам**, які мали академічну заборгованість, що в подальшому була погашена. Хмельницьким політехнічним коледжем Національного університету «Львівська політехніка» у зв'язку із академічною заборгованістю відмовлено у призначенні соціальних стипендій **десятьом студентам (66,3 тис. гривень)**. За інформацією коледжу, після ліквідації заборгованості цими студентами стипендіальна комісія повторно не розглядала питання виплати їм соціальної стипендії до наступного семестрового контролю.

Східноукраїнським національним університетом імені В. Даля при призначенні соціальної стипендії студентці, що мала статус внутрішньопереміщеної особи та була одночасно інвалідом по зору, розмір її за період з 01.01.2017 по 31.05.2017 не збільшено на 50 відс. мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії **(на 2,7 тис. грн)**, як це передбачено Порядком призначення та виплати стипендій, але не передбачено Порядком використання коштів для виплати стипендій.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України удосконалити та привести у відповідність Порядок призначення і виплати стипендій та Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів; прийняти узгоджене рішення щодо призначення соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих

навчальних закладів пільгових категорій у разі наявності академічної заборгованості та після її ліквідації; розглянути питання виплати стипендій особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, у разі надання академічної відпустки за медичним висновком, гарантованої Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Відповідно до статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» надсилаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

В.В. Пацкан